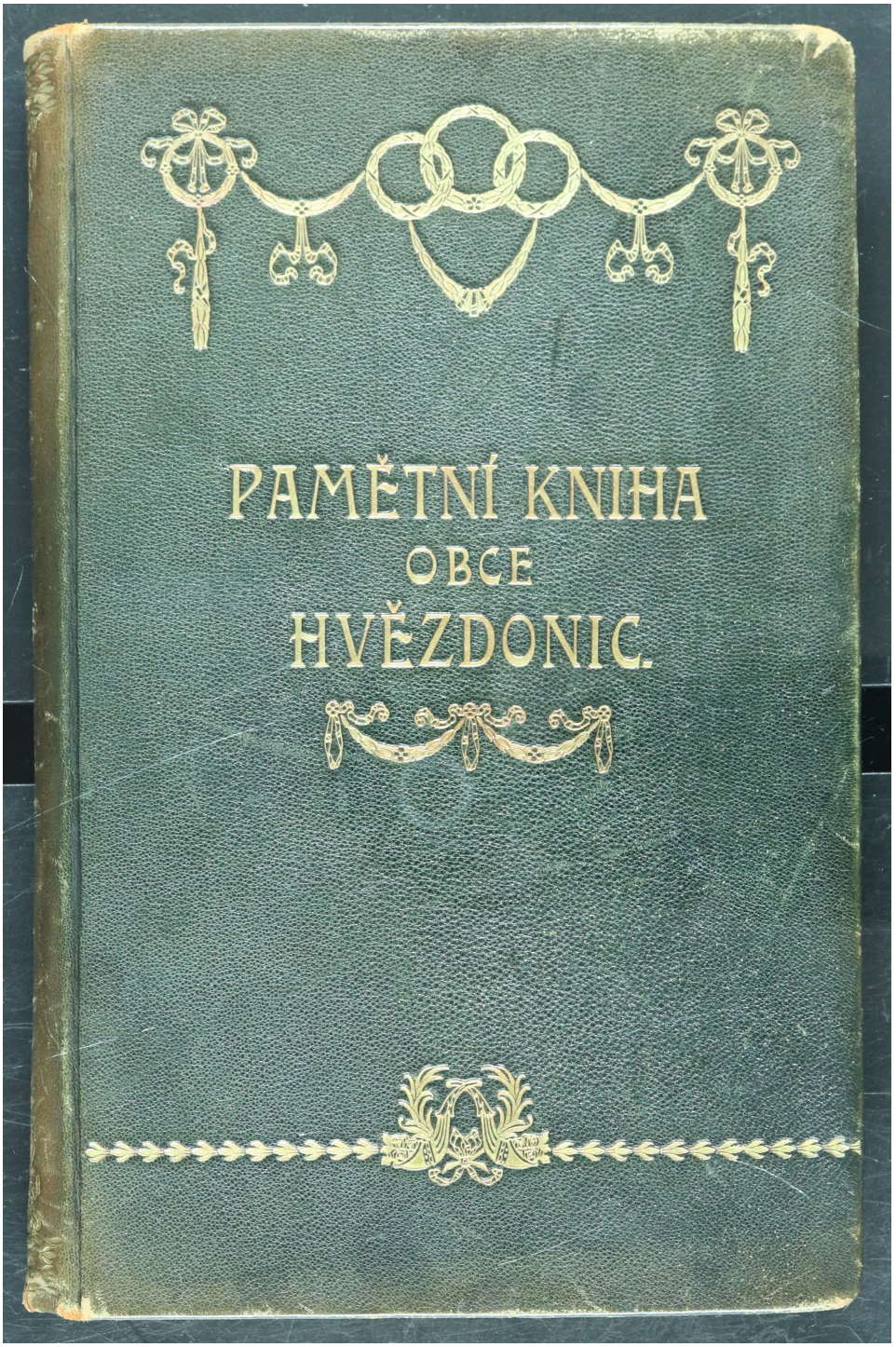
PAMĚTNÍ KNIHA
OBCE
HVĚZDONIC.

Na straně číslo ... zaneseno:

Číslo osnovy:

1) Obsah obecní kroniky čís. str. 5.
2) a) Užiční stav obce v době založení kroniky " " 7.
b) Dějinné poznámky o Hvězdonicích " " 11.
c) Značky kronikáře " " 28.
d) Poloha, půda poměry, klima, půda a j " " 29.
e) Seznam majitelů budov v obci " " 32.
f) Spolky " " 37.
3) Dějiny obce v posled. desetiletí před válkou. " " 47.
4) Obraz světové války v obci. " " 57.
5) Zápisy běžných událostí v obci " " 67.
6) Zpravování rodáků místních " " 77.
7) Záznamy farního úřadu v Choceradech o obci této " " 81.
8) Hvězdonice v archivu panství Komor. Hradiště " " 85.
9) Hvězdonice v českém a jiném písemnictví " " 95.
10) Pokračování běžných událostí v obci (1929 II/1930 I.) " " 99.
11) Pokračování běžných událostí v obci (1930 II/1931 I) " " 104
12) Pokračování běžných událostí v obci (1931/I - 1932/I " " 108.

Tato kronika má 114 listů pevně vsazených.
6. 8. 1933. Z Hrabě, obecní kronikář

Ve Hvězdonicích 29. 1929. 19. 7.

Obsah obecní kroniky.

1.

Volba kronikáře.

Obecní zastupitelstvo zvolilo dne 4. září r. 1925. kronikářem pana Ladislava Marka, továrníka, bydlícího ve Hvězdonicích čp. 25.

Volba členů letopisecké komise.

Vtíží den zvolení do letopisecké komise p. Fr. Appl, bytem zde čp. 19 a OtkOváček, bytem zde čp. 28.

Druhá volba kronikáře.

Ponevadž první zvolený kronikář, pan Ladislav Marek, nemohl svou funkci vykonávati, zvolilo obecní zastupitelstvo ve své schůzi dne 26 dubna r. 1929 dnes zde podepsaného, kronikářem:

Otakar Hrabě, redaktor

bydlící v Vnslicích čp. 656 Svážná ulice, majitele domku čp. 44. ve Hvězdonicích, kde v létě a občas též bydlí.

2. a.)

Vylíčení stavu obce v době založení kroniky.

Kronikář začal psáti do této pamětní knihy obce Hvězdonic

19. července L. P. 1929.,

kdy byl presidentem Československé republiky,

první president republiky

profesor Tomáš Garrigue Masaryk

a starostou obce Hvězdonic

Karel Jasanský, továrník.

Kronikář vyžádal si od starosty obce

„Pokyny obecním kronikářům",

došlé sem v listopise „Pamětní knihy obecní" od okresní správní komise v Benešově u Prahy (Vydané 15. 5. 1925 čj. 796) a řídil se jimi, pokud mu bylo možno tak, aby vyhověl všem otázkám, psaným v „Pokynech" uvedených, při zapisování v tuto knihu. Do kroniky zapisoval teprve, když sestavil si látku ze svého příručního poznámkového sešitu, vyslechl řadu osob v obci bydlících, prohlédl obecní zápisy současné i staré a historické, jakož vyobrazení a tištěná díla dějinná, zeměpisná a. j.

Kronikáři pomáhali svými vzpomínkami a znalostmi o obci a zinak:

Pan Karel Jasanský, starosta obce Hvězdonic, továrník
Pan Josef Marek, býv. místní starosta, továrník
Pan Fr. Holub, býv. m. starosta a radní, obuvník
Pan Jan Novotný, býv. m. starosta a radní, rolník
Slečna Františka Smolíková z Choceraď čp. 13.
Pan Jan Barták, starosta obce Kaliště, spisovatel, rolník
Pan J. Šusta, ředitel nátěr ve Úranově.
Dp. Josef Pospíšil, farář a spisovatel v Choceradech
Pan Polák J., besmsta panství "Konopní Hradek"

Poněvadž v obci dříve, když byla přivtělena co osada ku Úranovu

nebyla kniha pamětní,

z níž by bylo patrno něco z doby minulé, kronikář pátral a shledal některé následující

poznámky dějinné o Hvězdonicích,

ku všeobecné známosti občanstva do této knihy vepsané, aby jim i budoucím byla zachována o obci památka ku zrýšení lásky a lásky ke rodnému místu, části to naší vlasti.

Obohacení této statě příspěvkem dalších kronikářů bude jen ku prospěchu líčení kroniky.

6. Dějinné poznámky o Hvězdonicích.

V roce 1416 a p.
zpráva o obci
zdejší.

Hvězdonice sluly dříve Jezdonice,
jinde psáno Jezonice, též Jezdenice. Tak jsou
záznamy do XV. století.

V XVI. století záznam již o Hvězdonicích.

Význam slova Jezdonice tkví dle lidových zpráv (nezaručeně) z robotní povinnosti v roce 1848 zrušené, o snášení
klád stromů z panských lesů ku řece Sázavě Jezdovickými
usedlíky konaných. Jezdilo se obcí touto k řece. Po většinu
takové byly často i jinde za stejných okolností aniž to
mělo vliv na jména osad. Změna jména tkví snad
ve fonetice neb dialektu krajiněm. Znalecky též se neu-
znává (J. Barták). Tedy ku zprávě o Jezdonicích z r. 1416.
Že se jedná skutečně o obce zdejší v onom zápisu potvrzuje
okolnost míst shodných s obcí touto. Je to na př. Hrádek
Čejchanův nedaleko Konarského Hrádku u Chocerad.
Vdova po panu Rackovi Kakvilejn Kobylovi ze Dvorce a bojic
zabitém r. r. 1416 v Hoře Kutné (Byl purkrabím vyšehradským,
věrný sluha Václava IV. Do Kutné Hory poslán se 12 služeb-
níky, německými pro peníze ku krnějímu, zde zabit.
Byl od r. 1406 pánem na Hrádku Čejchanově,

jinak Veselem - dnes Kosby -). Anna, hospodařila s poručníky Mikulášem Ptáčkem a Mikulášem z Rebic (Koblic ?), do r. 1418 chceradim Jana, faráře podávajíc (Z. C. VII, 268). Paní za vdovství svého

přikoupila „v Jezdonicích" mlýn (od koho ?) a několik člověkův platných, rybáře (= poplatných, Archiv český XXVII, 14), pak věno své na statku hradeckém zapsané postoupila do r. 1422. Oldřichu Kostce z Postupic, který byl zatím Hradku Čejchanově odkud po obnově Kostkova nabyl.

rovněž z zboží v Jezdonicích či Jezonicích.

Roce 1428

Jezdonice.

Tato ves uvádí se r. 1428 ku hradu Dubé

z mlýny v Jezdonicích

a Levíněvsi. (Desky dvorské XV, 330-dě I - 154), kdy snad již hrad Kostkou také držán, ač věno 2000 kop. gr. č. vdovy po Vaňku z Dubé Markvartovy z Rychmburka a Konopišťské paní Perchtě z Kravař bylo prodáno. Ku Hradku připojeno pak i panství Zlenické,

víska „Jezonice" slušela tam celá.

Roce 1525

již. Hvězdonice"

Všemto roce panství hradecké odhadáno Ludvíku

Zajímače z Kunštátu a na Klášteře u Prokopa pro dluhy, tu uvádějí se

„Hvězdonice s usedlíkem Benešem",

který platil 2 kopy grošů,

Jíra, mlynář, 2 kopy rybních obroků,

(obročních platů) 50 grošů.

Úroce 1554

Hvězdonice.

Při prodeji panství t. v. pány ze Šelenberka,

Janovi z Valdštejna ves

Hvězdonice

se jmenuje.

Žeď na Sázavě byl prý tehdy (byl) r. 1587 2½ lokte silný a nadělal pak velkých škod. (Beckovského Poselkyně II, 352)

Postupy nesdělitelné obce této v 17 století.

Ve starých purkrechtních (pozemkových) knihách až ku konci toho století (Vranovská rychta, archiv zemský v Kutné) jsou zaznamenány postupy nesdělitelné vsi Hvězdonice.

Úroce 1654

Hvězdonice.

O stavu této vsi

dočteme se v roli berní visitationis z r. 1654 (Państwí Komorní hradské).

Ve Hvězdonicích byl tehdy sedlák Jiří Komárek se 30 strychy rolí, chalupníci: Bartoloměj Rybář s 10 str., Václav Veleba s 15 str. Mlynář Jakub s 11 str. a mlýnem o 1 kole. Zapsáno i oseti, stav dobytka a j. (Zemský archiv).

Roce 1678
a 1718
Hvězdonice.

Role revisionis líčí stav osady, obšírný výpis usedlostí a pozemků, k vůli ním berním v naznačených dobách. (Archiv hradecký ještě nezpracován.)

Další prameny studijní udává pan Jan Bartáček, starosta obce Kaliště, spisovatel „Překladiště místopisu české země", poskytnuvší kronikáři údaje tyto, z katastru tereziánského, josefínského a z stabilních posledních starých knihách pozemkových. (Archiv zem. v soudu) a nové knihy.

Hvězdonice
r. 1785.

V „Josefínském katastru" za panování císaře Josefa II., kdy v zemích koruny české prováděno měření půdy, a na rozlišení čísel katastrálních z domovní

zanášena po zavedení číslování, našel obec zdejší
soběstačnými ku Úhanovu příděleným zmíčenou dle
pramenů zem. archivu v Praze, pan Jan Pešek, úřední
učitel v. v., tehdy učitel ve Úhanově, který opis zhotovil
v roce 1907 v listopadu a prosinci. Opisy ty, knižné,
vázané má starost. úřad ve Úhanově, kde kronikáři
je obstaral úřední učitel tamní pan Šesta v.
Tehdy ku Úhanovu patřily mimo Hvězdonice ještě:
Obec Mačovice, Bučina, Bezděkov, Ondolnice, Vahač,
vrch. dvůr Běhyn. Kniha má nadpis:

Soupis přiznávky k dani.
(Fassionsbuch)

Kraj Kouřimský. Panství Komorní Hrádek. Král. České.
Zde v oddělení.

"Hvězdonice"

zanášena popisná čísla domovní a jména majitelů.
Čísel popisných jest šest.
Na př. č. 1. Statek, majitel Jiří Smolák
č. 2. " " Jakub Urban
č. 6. Mlýn " Josef Janoušek.
Č. 3. 4. 5. není zanešeno a vzdor nové prohlídce knihy
(1/8 29) kronikáři nenašel o nich záznamy být vše popsáno. (Sv. 27 čk).
Pan Pešek opisuje dle starých záznamů takto na př.:
Tehdy, v r. 1785, stanoveno, že panské pozemky po-
droben stejné berni, císařské se selskými, kdežto
před tím platilo se z panských šotva polo-
vice a dříve zcela nic.

Uranovský rychtář, Matěj Škvidopole lehdy r. 1785 s místní komisí byl účasten na měření i zápisu pozemků. Zaznamenáno v mě. 5, 6, délka, šířka pozemků, „Vejrosek" jitra a □ sáhy, vypočten čtvereční obsah. (1 Jitro 1600 m², neb 2 strychy. 1 Strych 4 věrtele, 7 jiter 4 hektary). Rubrika „Výnost obilní" ukazuje kolik měřic obilí může dáti pole „ozimu" a „jaře". U lnu, zahrad, pastvin, kolik sena a otavy, neb jen sena, dle staré váhy v centech. (1 Cent 56 kg.) U lesů, porostlin výměra a kolik sáhů dříví možno tam ročně nadělati, počítaje na 100 - 120 let.

Ves Hvězdonice, přivtělená ku obci Koceradské, má čtvero dělení své polohy a to povložení:

1) Místní plac, neuštečný,

od č. 737½ - 804 na pí.

Č. 737½ má Jakub Urban č. 2, stateh, 26 sti.

" 738 při jeho statku zahrádka 5 "

" 738½ má Jiří Smolák, č. 1, stateh, 63 "

(skrze sedláky udání plochy 23¾)

č. 739 Jeho pastviště

č. 746 Josef Janoušek, č. 6, mlynář

1. složení na stálé vodě, zahrnutý mlýn

až do č. 752 má zahradu, pole a j 46 sti.

Druhé položení:

„Nad Dubou pod smrčím" Z jedné strany

řeka Sázava, „z druhé smrčí od „Bramborového" pole až poli cestě k Levínu po paloučkách". Zde značeny pozemky od č 753- 778. Vmích na pí:

č. 753. Obecní pastviště „Společní." pod panskou sbání

č. 754. pole, Urbana, 1¼ sáhu Vejmocha 3 jitra 190 - 50-

č. 755, pole, Smolaka, 6¼ .

č. 758. louka Smolaka, Nº 1. též tam.

č. 769 pole, Urbana, lademm ležíší - ve 3 letech jednou seje 1½ strychu - 45½.

Třetí položení „Nad zahrady",
od paloučku ode vsi k panskému(lesu) smrčí.

Obecní průhon neb pastviště Hvězdonické.

Od č. 779- 790

Čtvrté položení „Nad Dulma" nazvané (Pozn. Rumík: Prý dnes se ještě tak říká, kde část „Nové Hvězdonice")

Začíná se od panského smrčí dolů k řece Sázavě, z jedné strany potoka Kranovský a z druhé strany pěší cesta k Levínu. Zde pole a j od č. 791- 804 značeno. Na pí:

č. 791. Pole Jos. Janouška, Nº 6., mlynář. 5/4 str.

č. 800. Pole Urbana Jak. Nº 2, pod Smolaka rýn, 6½.

č. 802. Panská louka pod „polma" u vsi stínaná a zanesená.

Poznámky

1) Prý dnes, kde čp 44 a 45 a ost. Kk. 3) Opisováno z originálu s chybami pravopisnými.

Blízko Hvězdonic jsou zříceniny

pravátních hradů.

Na východ, ¼ hod. od Hvězdonic, nedaleko Konopišťského Hrádku (O tomto i o těchto zříceninách čelně záznamů. Viz při: „Dějiny národu českého" F. Palackého, „Hrady a zámky české" Aug. Sedláčka. XI. část, str. 100/102, a j. Pgn. kam.) stopy valu a dílem v zdi starého Hrádku Čejchanova, později Kostkova. Ku konci 14. stol. dobyl tohoto hradu loupežný rytíř Mikeš Žid z Ostředka, jejž tu na rozkaz krále Václava oblehl arcibiskup Zbyněk z Kazenburku a hrádku dobyl i obyvatel se zmocnil. Žid s 50 soudruhy do Prahy odveden a tam popraven. K smrti připravoval jej Mistr Jan Hus a pohnul jej ke kajícnosti. Roku 1466 tento Hrádek obléhán, hrdý majitelem byl od r. 1440 Kostka z Postupic, původně Jiřího z Poděbrad, Zdeňkem Konopišťským ze Šelenberka, odpůrcem Jiřího z Poděbrad. Hrad zbořen, zničen. Roku 1525 zříceniny patřila se statkem Jaroslavovi ze Šelenberka. (Zámu na Konor Hrádku Pgn. Kronik.)

Hrad Stará Dubá, nyní též zřícenina od Hvězdonic ¼ hod. vzdálená na západ, bylo původní sídlo pánů z Benešova, kteří odtud se z Dubé psali. Za Karla IV. sídlil tu Ondřej z Dubé, otec pozdějšího pána Zelenického, slavný český právník, autor proslulého

díla „Výklad na právo zemské", kn. konci XIV. a na poč. XV. stol. Dubá vzala za své zároveň s hradem Zleničkým (r. 1464 neb 1465) Zdeňkem ze Šternberka dobit a zničen. K hradu patřilo městečko Odranec (nom. Odranec) na pravém břehu nedaleko dnešní vesnice Poddubí („I. Osázaví" J. Hajka, „II. Osázaví" J. Smíšek.)

Dodatek ku sv. 19 č. 8. V zápisu „Berní role (rulle) z roku 1678", kraje Kouřimského „visitatorovo" 1678" záznam o usedlíku: Jiří Komárek, dříve majitel ve Hvězdonicích, měl 3 Orolí, nyní usedlost bez hospodáře, vrchnost těch polí užívá. (Jistě vypovězence, neb uprchlíka z r. 1624 postižený pro víru.) Chalupníci: Bartoloměj Rybář, po němž vdova Anna, mají 10 rolí porostlých, zemřel r. 1670, stavení padlo.

Vzor 1654 Exemplum?

Jakub Mlynář měl 1 rolí, Václav Veleba, nadělal 15 rolí a k tomu 2 prasaty, 2 krávy vlastní, 2 krávy mnjaté od vrchnosti, 2 jalovice, 8 svíň. Všichni usedlíci odtud - odkud ten zvyk dodnes známý? Usedlíci, kteří od vrchnosti měli „najatý" dobytek, týž musili vrátiti, z něj nájem platili, neb zaplatiti. Všecí na stavení měli přibít na vratech železný plech. Dokud nevrátili neb nezaplatili si půjčené, dotud měli „železnou krávu" jak se říkalo na „kruontě"

„Železná kráva" ve Hvězdonicích.

2c) Značky:

M. = Fan Jos. Marek podal zprávu, od r. 1903 zde působící.
K.H. = Karel Komenský Hrdlička.
O.T.S. = Ottův nástin. Slovník.
H. = zpráva p. F. Holuba, bývalého zde r. 1878.
V. = " p. J. Vovolného, zdejš. nadepsaného 1/5 1866.
Sm. = " slč. F. Smolíkové " " - r. 1851.
J. = " p. X Jasanského.

2. d)

1)

Poloha

Hvězdonice leží na levém břehu Sázavy v mírném údolí, kde nad polmi, pastvisky, loukami (kteréžto v části jsou ještě směrem od Poddubí ku Choceradům) lesnaté pruhy směrem (Karlštejnsko-Komorněhradecké). Na pravém břehu jsou několikráte dělené kopce různě porostlé stromovím, řeží (od Poddubí) dále pak ku Choceradům smíšeným lesem. Kopce ty kamenité svažují se po toku Sázavy, pod nimi jsou pole (od Poddubí ku pustějšku čp. 44), pak porostlina nízká kdy polí (až ku pustějšku čp. 3) dále lesy, lučiny. Proti přívozu, kde stavení čp. 3. jest předěl členější s cestou ku Kališti a j. Kopce zde 390-420 dl.

Les nad obecními pastvisky (kde dnes již zbylí letoviska) vypázen prý r. 1901 (K.). panskou správou K.H., dříve zde byla pastva pro ovce.

Veškerá stavení se soustřeďovala kol mlýna (dnes továrna firmy Marek a Jasanský), kde čp 1-9.

Přírodní poměry.

Již r. 1890 zaznamenáno, že zde vyskytoval se limonit v ložiscích (O.T.S.). Proto zde též nedaleko pojmenování „Železnice" (pole) vsady, a v Vel. Hvězdonicích místa „Vad dílna" (viz str. 23). Kde snad bylo dolováno v železných rudě. V Stěmelicích (2 hod. vzdál.) dolováno stříbro dokonce, z něhož ražený peníze Janem z Valdštejna a na Hradčíně r. 1765. s nápisy:

jména vladaře na Hradčku na jedné straně a na druhé: „nad Sázavou nejvyšší komorník Království českého. Anno 65". Jina magnetovec se tu sondí. Proti původ. domku č. 3. v popisovaných již kopcích na pravé straně Sázavy již se vyskytoval Ořešič (x) Skalička u původu po odlomu rekovati, nad druhou obsahu kom, k černý v váha kamene svědčí (Okaer hrudlice)

Klima.

Vezeří se tu nápadně odchylné klimatické změny od jiných míst v Posázaví. Ví tu paměť. míra (dle dotazův) nějaké katastrofy povětrnostní až do zjištění 120 let (+) Výšiny s obou stran řeky spíše působí na zabránění prudkých srážek.

Půda.

Plodnost půdy jest uspokojivá, ač ne vynikající, s dostatek. Střídají se plodiny zde v kraji obvyklé v řepná pole. Pšenice daří se nejlip. (+)

Osada.

Ku obci Hvězdonice náleží osada Levín, kde dvůr (Majitel V Vanista) Levín vyskytuje se již ve starých záznamech, co příslušnost panství K. Hl. z 1428.

Vodstvo

Říčce Sázavě psáno již, do ní vtéká z Uranova plynoucí potok Drhlovka. Sázava má zde nejvyšší hloubku 2 střelní - 3. Dno někde jest do výše kopaviště uprostřed nejvyšší, proto zde

nejméně vody - ½ střm. Jest tu rybolov nepokazivý, ač před lety bylo více ryb. Řeka tu vylovena tak že nebyla násady (12 let) zchudla (Sítě házeny a j.) -H.

Počet obyvatel.

Dle „lístků přihlašovacích", vydaných obyvatelům obce 1. 1. 1927, sečetl kronikář veškeré dnes (22. 7. 1929) žijící osoby.

V obci jest ve Hvězdonicích 211
v osadě Levíně 47 a 4 = 51.

Více 1890 provedené sčítání vykázalo zde 49 osob jen ve Hvězdonicích (V Levíně nenáleží) O.V.S. r. 1897.

Více 1874 - 79 osob (Výt. k. č. 49).

Počet budov

Dnes ve Hvězdonicích (22. 7. 1929)
55 budov

v Levíně 3 budovy sčísly popisnými
od č. 1 - 58.

Více 1890. bylo zde 8 budov. Vr. 1874. - 9 stavení

Významné budovy:

1) Letos otevřena nová budova č.p. 56, „Obecní dům"
2) Původní budovy firmy Marek a Jasanský, zřízené z bývalého mlýna a nově stavěné čp.
3) Nádraží, stanice žel. dráhy Čerčany-Kácov čp. 10
4) Soukromá obydlí majitelů továrny čp. a nesedlíků čp. 41
5) Vily letních hostů.

2c)

Čp.	Jméno majitele budovy:
1.	Františka a Libuše Šťáloví.
2.	Jan a Marie Vovolný.
3.	František a Marie Holubovi.
4.	Josef Petrička.
5.	Marie Janoušková (nyní K. Janoušek 10/I 32.)
6.	Marek a Jasanský (mlýn - továrna)
7.	Jan Řezba
8.	Karel Holub, řezník (nyní M. Holubová 10/I 32)
9.	(Josef Marek.) Zbořeno. Nyní: Marie Zlovská. Opraveno 29/I 37
10.	Nádraží.
11.	František Sadílek.
12.	Aug. Preiss.
13.	Vojtěch Šiška
14.	Josef a Marie Vovolný.
15.	Fran. Lucemburk.
16.	Jaroslav a Marie Znamenáčkovi.
17.	František a Kateřina Kudláčkovi.
18.	Josef a Marie Štětinovi.
19.	Marek a Jasanský.
20.	Václav a Marie Dobiašovi.
21.	Karel Jasanský.
22.	Ant. Konkal.
23.	Trinoš. Šustová
24.	Boh. Hanička
25	Ladislav Mareš.

Čp.	Jméno majitele:
26.	Marek a Jasanský.
27.	Josef a Josefa Šimkovi.
28	Ot. Nováček.
29.	Jos. a Kat. Ruessovi
30.	Jos. a Růž. Pokorňalovi.
31.	Václav a Marie Konkalovi.
32.	Karel Konkal.
33.	Bedřich Scheirl
34.	Jaroslav Marek
35.	Jan Procházka
36.	František Šťastný (nyní J. Vejvodkeová 10/I 32.)
37.	Ant. Kvaňkora.
38.	Fran. Vilepeka
39.	Marie Holubová prov. Loveká, Fran. Lovecký v 1927
40.	Fran. a Klára Znamenáčkovi, Praha.
41.	Jos. Sládek
42.	Fran. Lubulka.
47.	Jan Vovolný.
44.	Otakar Hrabě.
45.	Karel Vasojídek
46.	Antonín Váňa.
47.	Josef Císař
48.	Rob. Šafránek
49.	Josef Vitovský.
50.	Marie Herynková
51.	Růžena Skružná.

čp.	Jméno majitele	
52.	Anna Spergerová	(nyní K. Kindl 10/1 32.)
53.	Václav Vaništa	(Zeřín - panské stavení)
54	" "	(" " deput. domek)
55	" "	(" " " " s hovězinami)
56.	Obecní dům	
57.	Karel Holub	(Řezničtý Krám) (nyní Fr. Hrabánek 10/1 32.)
58.	Růžena Máčková.	
59.	Ella Těšková	16/7 1930
60.	K. Semerád	
61.	Jos. Marek.	
62.	K Albrecht.	
63.	J. Brokenichý.	
64.	Jar. Zach	
65	A. Hyšková.	
66.	M. Hajerová	
67.	K. Ojetská.	
68.	~~M.~~ Blovská	Rud. Vanda. (Opraven na čp. 29/8 32.)
69.	K. Sál-Pavlovská	10/8 32.
70.	J. Zajíček	
71.	Ant. Pokorný	
72.	K. Kmaláček	
73.	F. Šťastný.	

Dopravní poměry:

") Obcí probíhá lokal. dráha (zbudovaná r. v. 1901 6-8/8. otevřená

x) Čerčany - Kácov - Kolín s nádražím zde spojení 3x denně.

y) Osobní linka osobní a poštovní letá nad obcí několikrát denně. I. Praha - Vojkovice č. 6 tř. II. vozbní - Praha - Vršovice - Kopidlno

y) Od 1/529 na zkušebu zavedeno autobusové spojení s Praha XII., Sonkcromé (Uhříněves - Čerčany - Chvorovdy).

Způsob zaměstnání:

V obci jsou rolníci (2), živnostníci (6) dělníci zaměstnaní v továrně firmy Marek Zasanský.

Národnost:

jsou tyto osoby československé, jiné tu není.

Úřady:

jsou v obci: Obecní úřad, jímž od r. 1924, Rady Okresní správní komise 18 října jmenovala obecní správní komisi. Předsedou p. Karla Zasanského, přísedícími Jana Vorotného, K. Appla. Tak se stalo pro rozluce s obcí Úranovem, kdy Hvězdonice prohlášeny samostatnou obcí.

O tom zpráva v. Úředním listě" ze dne 2/7 r. 1924. č. 168 s nadpisem:

Z ministerstva vnitra.

K čj. 47.673/1924

Rozluka obcí.

Vláda republiky povolila rozluku obce Úranova

v zast. sond. a pol. okrese benešovském, ve tř. obce:

1. Hvězdonice,

sestávající z osad Hvězdonice a Levín,

2) Lhotu Uhanovskou, sestávající z osad Klokočné a Lhoty Uhanovské, 3) Uhanov, sestávající z osad Bezdětova, Bučiny, Dubravice 2 díl, Kačovice, Vahače, Údolnice a Uhanova.

O příslušnosti další v kapitole V.

Četnické stanice

sídlem nyní r. 1929 od 1/5 nyní v obecním domě čp. 36 při založení 30/11 1919 byla ubytována v čp. 11 dodnes, činním v stavu byl č. Požárek. Dnes jest velitelem stan. stráž. Josef Šrec, ustanovený od 7/5. 1929 po úmrtí vrch. strážm. v. Kusníka. Rozloha obvodu čtl. st. činí 30 km. obc, osady, samoty: Hvězdonice, Uhanov, Bezdětov, Lhota Uhan. Dubravice, Přestavlky, Čistec, Dvůr Zahořany, Mačovice, Údolnice, Bučina, Vahač, Klokočná.

Služebně tu příslušní strážm. Srb O.

Vydavatel.[1]) Služby provozu obstarává Balcarková E., žel. zřízenec-agendář.

Poměr a síla politic. stran

Tento stav bylo lze vyčísliti z výsledků voleb do okresních a zemských zastupitelstev dle "Úřed. listu" č. 11. 7/12. 1928. Volba 2/12. 1928.

[1]) Téměř ta stáda, jen zastávka, nesilnou p. J. Vrastnebo z čp. 2 při poslední schůzi Komisní v Benešově, jeho výrokům vykřiku a zamítavému nepotvrzení zmíněno R. 1910.

Odevzdáno 108 hlas. lístků. Sto:

československou demokracii (nár. soc.)	35
sociál. demokracii	8
lidovce	2
komunisty	13.
národ. demokracii	42
republikány	7
živnost. stranu	1.

Do zem. zastupitelstva obdržela nejvíce hlasů čsl. sociálové, po nich národ. demokrat. strana.

Volebním zastupitelstvo poměr stran nezjištěn, volby konají se kompromisní kandidátkou.

Poměr vyj. náboženského

Jeví se zde dle soupis. archu takto dnes:

	Katolíci,	čsl. církev.	Evangelíci,	Bez vyznání,	Neudáno.
Hvězdonice	176.	18.	1.	10.	4
Levín	46.	4	–	1.	–

2. f. Spolky.

1) Sbor dobrovolných hasičů ve Hvězdonicích.

Ustavující valná hromada konala se 3. 12. 1925.

Zvolení: Vělitel J. Jarošek, starosta K. Jasanský.

Pokladník Lad. Linek, jednatel O. Vrbíček.

Hlavní odevzdání stříkačky motorové.

dar obce zdejší, konána 19. 9. 1926. Cena Kč 43·768.
Volba velitele za odstoupivšího p. F. Jansníka
konána 17. 1929, zvolen Jos. Hamuška.
Zřízení biografických představení v obci
usneseno 17. 10 1928 Výnos z r. 1928 Kč 798.
Nové volby konány při valné hromadě 24/2. 1929
Starosta K. Jasanský, velitel Jos. Hamuška, pokladník
L. Havel, podvelitel K. Ježek. Konáno r. 1928 31 cvičení
Stav pokladní při založení (včetně změn) r. 1925 Kč 310·58 + 31/12 28 Kč 397·69
dnes dne 31/12 1928. Sbor má zbujnící a kroje (Kč 4219·57)
knihy (Kč 158·90)

Odvodáry:

2) Divadelní.

V obci není pamětí o činnosti divadelní.
Jen v roce 1914. bylo představení bez kulis a jeviště
s výstupy kouzelnými a pod. Loutkové divadlo občas
sem - do hostince v Břehu zavítalo.
V roce 1924*) bylo zde první divadelní představení
z popudu p. F. Appla za pomoci p. Žd. Šťávy z Choce-
rad a sice 12 června, poté ještě několikráte.
Pak místní občané založili si
"Kroužek přátel dramatického umění
a hudby ve Hvězdonicích"
za vedení p. O.Ováčka a F. Appla, za podpory
pánů majitelů továrny Mareše a Jasanský,
darovavší jeviště a dekorace.
Popsre sehráno samostatně: Podskalák.

*) Viz článek na str. 39. tuj 1923.

Podáji většinou tyto dobré hry: Molière: Švabalství Skapinovo"
(Zpráva p. Scheivla r. 1923 pry) - Ostatní z pozůstat. knihy hasičského
sboru) - "Sedmiácké přikázání" od F. Šamberka, (1925) - "Poslední
muž" od F. K. Svobody, - "Ječeličnický Revizor" (Švik.) - "Bílých
šotek z Obor" (Stanislavský, 1926) - "Zvířetský paraplíčko" - "Paní
ministrová" (Stanislavský) r. 1927 - Chmel: "Mlynář Rulík"
Jesenská: "Divátá loutka". Celkem v r. 1924/1925: 5, v roce 1925:
6- v r. 1927 9 - v roce 1928 3 představení.
Hrají se tu též dětmi lehčí pohádkové hry jako na př.
r. 1928 "Orel ze Králové Sálky" od Svojanské, v režii L. Scheivlové.*)
Když založen zde hasičský sbor usneseno, aby divadelní
kroužek stal se "Odborem dramatickým sboru dobrovol.
hasičů ve Hvězdonicích"
Počáteční stav pokladní byl Kč 323·76, dnes Kč 4217.
(Zpráva p. Scheivla B).

*) Ve prospěch různých nadělky. Jiné oblíbené hry: J. Kiral: "Pomníkový
chalupník". "Můj autopsky" "Sněženka a sedm trpaslíků" V. O. Hamuška:
"Krakonoš". Více se nejen v k. Scheivlové.

3) Hudební.

Po založení divadel. kroužku shledáno, že mnozí
občané (zaměstnanci ve zdejší továrně) též touží po
hudebním pořitku. Z popudu p. O.Ováčka založen
při divadelním kroužku i hudební r. roku 1925.
Opětně finanční pomoci pánů továrníků Mareše a Ja-
sanského zapůjčením Kč 4600 na zakoupení nástrojů.

Málokdo různě znal hráti na některý nástroj proto bylo třeba někdy i vedoucího učitele. Pomohl pan ředitel Šálcem z Chocerad, kapelník, r. v. 1926, který přednímu výsledky vedení nebyly zdařilé. Kroužek prospíval a v on stal se odborem hasičského místního sboru. Účastní se při všech zábavách, plesích, divadel. a biografických představeních atp.

Oba odbory působí v hostinci p. Řeřichy.

Členové kroužku oba platili si příspěvky na 2. týdně

Ustanovující schůze nemá datumu v protokol. knize ——

Předsedou zvolen O. Kovářík, jednatel J. Šíma, pokladník V. Scheinost, kapelník Šmíd Ja., Režii vedla v dvou odborů př. L. Scheinostová

V kroužku bylo 28 členů (Ústrašice 17/10 1925) — chumaly

Oba odbory stále a dobře dodnes působí.

4) Odbor sdružení čsl. kovopracovníků v Hvězdonicích.

Korporace ustavena 24/11 1918 v ustav. schůzi zahájené F. Applem, zvoleným správcem, pak předsedou, jímž dodnes činnost spolku měla a má ráz hospodářský, vzdělávací. (Sjednány smlouvy mzdové s továrnou zaježí, stanoveny pracov. podmínky, členstvo vyzváno ku četbě vzdělávacích knih. Ústrašice 27/2 1921)

Úředníšerov 9/7 1923 o ústním jednání Hlavní, 2/12 1923 proti Smolíkem. Čsl. národ a jeho výchova.

Výchazky: 9/5 1926. do Prodic - penál. trávníky, do Lázně - sklárny.

Jubilejní slavnost sdružení konána 26/5 1928. O tom vydáno: Záznam o založení a činnosti O. S. čsl. kovop. v Hl. Junkcionáři r. v. 1928 F. Appel, předseda, F. Lucembursk, místopřed. a Holubová - Kl. - jednatelka, Č. Vorvrtný, pokladník.

Stav jmění V. 1919 3/3 str. 6 90 - 19/2 1924 214 1910.

5) Závodní výbor.

ustavený (dle zákona 14/8 1921 č. 330 Sb. z. a. n.) 19/3 1922 v továrně zdejší firmy Ulrich a Jasanský dle jiného hospodářských, kulturních, sociálních zájmů zaměstnanců (II. §3 a - h) měl předsedu F. Appla, Č. Vorvrtného místo., a Holubova zapisat. O založení knihovny zde jednáno pro dělnictvo (17/6 22).

Spolupráce se zaměstnavateli ku vzájemnému dobrému výsledku práce v pravém několikráte byla předmětem jednání schůzí z. r. Vr. 1923 7/4 zrušen předsedou J. Skřivánek. Od r. 1925 7/1 není záznamu o činnosti (Podrobně účetnictvo o z. r. nejeví zájmu r. 2.)

6) Okrašlovací spolek

pro Hvězdonice a okolí,

založen r. r. 1928 z popudu četnického chatů v domácích občanův a to pp. A. Preisse, J. Procházky z Prahy, K. Jasanského, J. Marka zde jako svolavatelů pro prvé práce (stanovy) spolkové.

První ustanovující valná hromada konána 16/9 28, s předsedou O. Hrabětem z Prahy o poslání spolkovém.

Zvolení: Pan L. Vlasák p., J. Procházka n. p., S. Zahálka ž. F. Šťastný pkl. resign. Do výboru pp. K. Vošický, O. Hrabě, J. W. Speerger z Prahy, J. Vlasák zde.

Členské příspěvky: Zaokrouhlující č. 200 Kč. jedním pro zdy. 20 Kč. přispívající č., Kč 12.- činný člen.

Počet členů 16/9 28 36.

Spolek členem Svazu č. a o. v Praze, spolupřisobí se sborem hasičským zde.

Delegati spolku účastnili se zdaleka oslav 10leté trvání republiky čsl. v Choceradech pořádaných.

Spolek přisolil, radí majitelům domků ku řádnému upravení bydlišť, s nespěchem. Žádá zrušení sádek s slavičkami u nádraží, upravuje cesty (ku nádraží, u Černých pomezí), hodlá zřídit kompaniště. Své snahy rozmnožiti po zřízení jmění, k tomu pomáhá i konáním zábav, akademií v letní době.

7) Kampelička, ve Chrasově zřízená r. r. 1907 má zdejší občanstvo v členstvu, poměžtaké „Sokol" v Choceradech.

Zvyklosti a zábavy v obci, staré zvyklosti nadále se jeví některé, jako obzinky, zatahování průvodu svatebního. Zábavy pouťové a jiné zdejší obvyklé rovněž zůstaly. Čr. 1857, ještě tlampač, dnešní v průvodu svatebním jeli na kočáře s hudbou.

Stav obecního jmění dle hlášeného výkazu knižního ku 31/12 1928 jeví se: Pokladní hotovost Kč. 21.302 2 hal. Pasiva Kč. 59.000. Na nákupu stavby obce domu zaplaceno Kč. 84.000. Celkový stav Kč. 140.000 jmění.

Poplatní síla obyvatel: 90% veškerých záka. původců platí továrna místní firmy Marek a Jasanský.
ani 5% p. V. Vaníšta z Lerína
zbytek 5% ostatní usedlíci

Soupis obecní kronikový: Mimo knihy pořiné, zábavné kompení z příspěvku (sešitků) obce pro knihovnu obecní spojenou s býv. dělnickou jest pro potřebu v úřadování starostův:

1) Sbírka zákonů a nařízení
2) Obecní zřízení - Dr. Klapka - Vlček
3) Utraty očitovací - Dr. Vacek
4) Právní základy sociální péče o mládež - Dr. Šíma
5) Základy správy obecní - Dr. Kavička
6) Stavební řád - Dr. Šťastný
7) Obecní dávky - V. Lipanský
8) Obecní rozpočet a nové úpravě - K. Vrána
9) Nové obecní účetnictví - " "
10) Příručka církevní agendy - Dr. L. Svatoš
11) Řád volební. - J. Zlámal.

Zápisní knihy

12) Obecní ročky příjmu a výdání od r. 1878 – 1926.
13) Protokol. kniha vesn. výboru od r. 1914 – 1928.
14) Protokolní kniha obce. zastup. od r. 1925 –

Pamětné předměty (Viz "Ortgrys" III. 2 vol.) kronikář nenalezl v obvodu obce, patrage po bojích mužích, kříži, pomníku a t. d. Jen asi před 10 roky na cestě ku Hradku v lese, po levé straně, za Kr. Hvězdonicemi zařezala při Vorotová K. (čp. 14) obrázek Panny Marie, který kronikář viděl r. 1926, což kdosi jej dra. kvále zničil. Dnes tam není.

Stromoví Ku sčítání provedeném v obci na úřední výzvu 21. 8. 1929. obecní úřad zjistil (Viz č. 230 pam. k.). ve 44 zahradách a j. místech celkem 5033 stromoví (2433- 938. 477- 281- 1487- 693- 623- 96 třešně, 17- 12. ořechy). Z toho v krutě zimě 1928/1929 pomrzlo celkem 2440 stromoví. (Číslice nad druhem leží jest zasazení, pravá zmrzlých)

3. Dějiny obce v posledních desetiletích před válkou

Stavební vývoj obce:

Více než 1785. máme záznam, že v Hvězdonicích bylo tolisko 6 budov s popis. čísly (Vj str. 19)
Více než 1878 bylo zde 8 čísel pop. (H).
Více než 1890 při sčítání poměr ještě č.p. 8. (O n. L.)
Více než 1896 vystavěno stavení č. 9. (Rybáři)
Více než 1908 " " č. 10 (Sadílek) H.
Více než 1901 " nádraží.

Vznik počtu budov datuje se od založení místní továrny firmy Hanek a Jasanský (r. 1903) a postavením vil.

Požáry jsou zde málo známy, dříve zvláště při malém počtu stavení. Tak na př. pamatuje se požár mlýna, majetek mlynáře Svobody[1] asi r. 1900, [2] asi r. 1895 (1899?) požár stavení E. Hurycha čp. 7. (dnes nové stavení p. Rýgby) a stodola při mlýně více (asi)[3] 1879.

Více 1890 Hvězdonice mají záznam (v O n. L.), že pošta jest v Benešově, fara v Choceradech, kdež nyní pošt. úřad s poštkou sem, Okres. hejtmanství v Benešově

Mlýn pracoval na Sázavě. Vzpomínáno mlýn Jezdovice - Jezdovice.

Továrna na hřebíky, šrouby, drát. pletiva firmy Marek a Jasanský ve zdejší obci založena v roce 1903, 29/6. koupí mlýna v exekuci dražbě v Benešově panem Josefem Markem (ze p. Svobody č. čp. 6.) za kterou 41.600. Tehdy byl společníkem zakladatele továrny p. Marka čo. p. K. Slezák. Byla to mlýnská usedlost s pozemkama.

Na mlýně v obytném stavení (dnes zachovalém) jest letopočet z 1858, s iniciálkami V. V. majitele mlýna před p. Svobodou, (Vincenc Václav) Backa, který asi stavěl tuto část nově. Portál z červeného pískovce (Konojedy). Na bývalé mlýnici letopočet 1898. Po výstupu z podniku p. x. Slezáka stal se od r. 1905 společníkem p. J. Marka pan Karel Jasanský, dnes obecní starosta.

Výstavčina drátotažna a hřebíkárna. V roce 1904 v dubnu vyrábění drát a drát. hřebíky. Zpočátku bylo 6 hřebíků, 7 hřeb. strojů. V roce 1906 zřízena zde turbina. Šroubárna založena v roce 1911, V roce 1912 koupila továrna za kč 45 000 v Oddrhu vyhořelý mlýn, který přeměněn na elektrárnu

nákladem kč 115.000, pro potřebu pohonné a světlicí energie továrny i obce.

Počet dělnictva v r. 1903-4 byl 12 osob
dnes ve 1929/29 asi 150 "

Z počátku pracovala továrna pro bývalé ruské panství, dnes pro republiku a pro vývoz za hranicích.

Živnosti Jest zde velká usedlost rolnická dříve ve dvou statcích spravovaná čp. 1. a čp. 2/. v rozsahu - 94 strychů polí (čp. 54. - čp. 2 - 40) 16 kusů dobytka, 2 p. ovcí. Nyní jí obhospodařuje rodina po nájemci p. Sadílkové.

Pole dnes obdělávána způsobem usp. hnojivým na plodnost, strojně, s umělými hnojivy. Dříve dělo se tak povrchně s malou důvěrou v potřebu racionalisace, ač dle pamětníků již před 50 lety, tehdy vzorná hnojiva se zaváděla (V.)

Nyní jsou zde dvě živnosti hostinské, řádně vedené, rozvíjející, kupecký, (2) pekařství s uzenářstvím, závod cementářský, povozničtví, obuvnictví (6 celkem) bačka (7mi j)

Vystěhovalci z Hvězdonic byli tři. Před 60 lety do Ameriky Josef Vrbotný pak dva bratři Sadílkové a dobře se jim dařilo. (V.)

Roce 1874 píše o Jezdenicích - Hvězdonicích V. V. Vlásalu, rukou v dílku. Okres Benešovský" Bibliotéka místních dějepisů" nosí 90 nádrží 19 hodor (čtyř orngl, mod 9) a 76 dušů, mlýn. Rýj r. v. 1525 patřily k Hvězdu (Vj d. 13. č. č).

Hvězdonice co osada.

Záznam na stranách č 11- 23 a č 35 vztahuje se na H. jako osadu spojenou s Úhanovcem.
Poněvadž zde byl majetek, obecní správě v Úhanově, podléhal dozor nad ním až do doby rozluky (viz 35)
Posledním osadním starostou byl do r. 1925 p. J. Novotný. zvolený 13.
Jaká osadní správa působila vysvítá ze zachovalých dosti knih, uložených na obec úřadě, zde toho stručné některé poznámky. Za př:

„Obecní účet osady Hvězdonic,
při obci Úhanově r. 1878.

Celoroční příjem, výdání. Za př.
1) Výjem z polí osadních od A. Kohoutkové za 3/4 r. 15 zl
2) Od „napravení" cesty 26 Krejcarů
3) Odměna za úřadování 7 zl
4) Za převážení občanů do Kostela chodících v Úhanovcích 8 zl 64

31/12 1878 podepsali:
Josef Šíbal, místní představený
Jan Novotný

Tento účet stvrzován 6/1 1879 starostou v Úhanově
J. Musilem

V roce 1879,
zaneseny výdaj: Od „vyhazování" s vodou na obecním pastvišti, by se nerozbahnilo, za opravu cesty, která tudy vede 7 zl 50 kr.

V roce 1880.
Za osvětlení Kanceláře a s. vezdvací 1 zl.

V roce 1882.
Vypůjčka obce od Abraháma Chobotského z Úhanova (s půjmut) 16 zl 74 kr.
Uplaceno na dluh:
v r. 1883 3 zl. 74 kr.
v r. 1884 doplaceno 11 zl. —

V roce 1886
Přistála ke ponocování Kopena za 20 Kry.

V roce 1888,
zavedeny do účtů „Polozika - Povinnost", na to zaplaceno „ostalo v resti"
Za př. Výjem z pole od Sobota zl 28 20 zl 8 20
20 zl zůstalo v resti
Od téhož dobývány obecní dluhy v roce
1889
náklad za cesty Konopné do Březova za to zl 4 50 kr.

Schváleno v roce 1891

jevil se částkou 11 zl Chrejcaři,
jinak jsou tu občas přebytky též. úplné vy-
pořádání příjmů s vydáním.
Příjem r. r. 1891 zl. 31.20, vydání zl 42.26,
schodek zl. 11.06.

D. „Hospodářské Rasy" placen úrok 78 Kraj
v r. 1892.
„Opravený účet" skládán za léta
1890 - 1895 poprve s razítkem
"Obecní úřad ve Vranově" a Roškotp starosta.

V roce 1900
zaznamy v Korunách,
starostovi odměna zmenšena ze 7 zl na K 10.
od r. 1878

V roce 1907
osada Hvězdonice má ve vydání:
Za razítko K 5.70

V roce 1911.
Elektrické osvětlení (vydání) K. 37.27
(z Kraj. sb. 48- 1912.)
staršk. roku

V roce 1914.
Příjem: Dražba za ovoce K 53.

V roce 1922.
Příjem z honitby (podíl) Kč 3.77

Školní kniha kovně v Chvaradech příspěvek Kč 100.

Zápisy ukončeny 17. 12. 1927.
Razítko: Místní obec Hvězdonice. Benešov n. Ploč.
Starosta obce: Karel Jasanský.

„Představení" též starostové
v knize „oučtů" podepsaní.
Roku 1878 Josef Šíbal
· 1888 Jan Novotný (z vrabachem)
· 1891 A. Řezka
· 1900 Čeněk Šíbal
· 1910 Josef Urnek
· 1920 Josef Štětina
· 1921 2/1 zvolen Fr. Holub
· 1923 Karel Jasanský
· 1925 5/3 zvolen Jan Novotný

Radní ze podepsaní r. 1900 J. Novotný,
r. 1907 F. Holub.

2

protokolu osadního výboru

ve Hvězdonicích od 8/2 1914 do 3/3 1928.

1) Odškolnění z Úvalova projednáváno jíž 8/2 1914

2) Úvce 1915 až do r 1919 19/7 není zápisu.

3) Stavba silnice čís Komor. Hvězdice usnešena 27/10 1923. Rozpočet Kč. 90.193.80 hal

4) Prvý prodej obec. pozemku projednán 12/12. 1926 část parcely č. k. 1700/1. © Hrabík z Valy

5) Likvidace osadního zastupitelstva usnesena 17. 12. 1927 a sloučen touto orgán s obecní správou v jeden sbor dle doporučení okres. správní komise v Benešově.

Smlouva s osadu Levínem navržena na dobu 10 let ohledně udržování cesty, příspěvku, opravy, ohledně elektrisace (Viz záznamy)

Poslední zápis 3/3 1928:

Předání jmění osadního p. starostou V. Vostrým

obecnímu starostovi p. K. Jasanskému, co zástupci politické obce Hvězdonice, byla ta částka Kč. 2225.20 a 11. pozemků parcel

Podepsání členové: F. Holub, V. Dobiáš, J. Marek, J. Znamenáček, F. Lucembork

4. Ohlas světové války v obci.

Sarajevský atentát 1914 vzbudil zde hned domněnku o válce (v. K.)

Mobilisace zde nerada skládána, s odporem se narukovalo, slyšeli jsme (p. K.). Na Věnce půjdeme, na Rusa ne. od vojáků rukovavších (Štěrání dělníků Čeňkův).

Nastoupili z obce, syn F. Holuba z čp. 3., 26 letý, válal se jíž, zdár. Vrne 1916, jako padesátník odveden p. J. Novotný z čp. 2, v začátku též továrník K. Jasanský (zvolený zde ve v. 1905) nastoupil vojen. službu, mimo to dělníci tovární počtem asi 10.

V továrně, když ve 1915 pracovala pro stát, **Ukázání dělníci** záhnem o válce: úkonech od služby v poli válečném v počtu asi 15 - 20 osob.

Rense těchto osob byla v továrně od voj. úřadů shromáždění zvláště (v plicho majorem) Havaříkem.

Odhady o trvání války byly v nedlouhé trvání, soudilo se, že technické vedení způsobí brzský konec.

Dobrovolníci se tu do války nehlásili.

Válečné půjčky uloženy občanům Novotnému, Říhovi (čp. 8), Šťbalovi.

Padlí ve válce . Prvým byl Kříž J. Šerý zaměstnaný u J. Novotného čp. 2. pak V. Hanka, kovolitský z čp. 7

Červený Kříž neměl tu sympatie, natož odbor pro zakonský charakter.

Cizí zajatci Byl zde asi pok. Stal, v mezdolesí p. Vrbětického obsazené se k němu služebnictvo chovali. Vrátil se domů

Uprchlíci byli tu z Haliče, pracovali v továrně, 2 rodiny, dobře vychovali (M. H.).

Odvody pro malý počet příslušníků měly malé výsledky

Provoz železniční zde nezmenšen (osobní). V mobilisaci zastaven.

Příděly potravin (auta), Kuřiva byly chabé a nouze v nich. (M) O z. k. p. Jo. Marek dával více listků, Klásil více osob (uvedl nebylo nouze o munici, ale veselé dunění) (J) Louis Rejšek - kavárna, a Hotelička - Šolc nečinně stěžovaly si na nedostat, že přidělky chudý nevystačily.

Zásobovací Komise zřízena r. v. 1916, působila do r. 1918. Továrna zdejší dělnictvu poskytla léčebný, za které dosažena s dostatek munice, vše z do okolí

Dodávky státu díly se továrnou od r. 1915, kdy (denně) vyráběli ostatní drát, 70-80 vagonů

Žrutky pro příděly nebyly.

Stoupání cen jako všude i zde pociťováno nebírase

Výpary z měst byly sem též, na malou osadu i velké, nejen od příbuzných a z řad inteligence.

Výměnný obchod panoval, zaujatost mezi stranami nebyla, též ne obětavost, soucit, který otupěl demoralisací z války. Stalo se, že lidé boty dávší za potraviny v malé náhradě obdržené za ně i po válce je zpět požadovali!

Rekvisice byly přísné, za vojenské asistence, někdy s výsledkem. Zakopané 3mg pšenice v chlívku propadla (bez pokuty) zabrání se bez náhrady.

Zásob. Komise odebrala při prohlídce cukr, mouku, poslužený obdržel je zpět na přídělí v lístcích od p. Marka.

3 menší ~~zvonky~~ mezdoly někdy musely odvézti obilí na př. p. Holub, 25 kg žita, ač měl polí málo.

Dozorčí orgán, shromáždil Trčka, Blahobrdné (asi mezi mnou přítomný) přísedil při tom.

Válečné půjčky z domovní upisovány a chabě. Jos. Vrbětický, hafekont, upsal 10 000 Kč. v domění výnosu.

Továrníci Marek Jasanský se vzpírali upisům, až když pracovali pro stát, museli také učinili.

Úroda za války nebyla odchylná ve výnosu. Jos v 1917 všeobecně špatný se zde také zevl

Kovy rekvirovány v hromosvodů měděné dráty ze továrních budov

Nedostatek práce způsobil zaměstnání, že r. v. 1914 od nádraží k potoku silnice dělána, když v počátku války továrna zastavila na čas (několik měsíců) práci, ač zde znova obnovena

Podpory zůstalým po narukovaných nebyly valné. Na př. 16 K. měsíčně obdržel otec za syna, dříve jej živícího (M) kdo ječmal na to

Poukazy s nedůvěrou občanstvem přijímány a posměch jim platil pro nevěcnost. Bez poukázek zde však žádný potraviny nedostával. Proto dle úsudku (J)

Anekdotický příběh leč skutečný, nadál se, když zajel sám p. Holub (p. ?) byl navštíven učeny Komisí zásobovací (p. Linser ?) za účelem vybídky ku upsání válečné půjčky (V. VI.) vyslýchal pány, že rád upíše, až bude millionářem, zatímco byl chudým občanem. Pan bratr Jos. Marek, věře jeho dobému úmyslu připomněl p. Holubovi na odchodu z domku: „Ale nezapomeňte až budete tím millionářem!"

I

Ve Vranovské hospodě za války se scházeli občané p. J. Marek, p. Holub ?, p. farář, p. notář. Řeč se zavedla o výsledku války, zaplacení dluhů válečných. Kdo prohrál. Řekla p. Holub ml., jak by si ministr financí pomohl. Pan farář soudí, že by tak učinil radu p. Holubovi ml. ministru. „Jak byste radil?" táže se p. farář a obrátí zapřeď p. Holub. Řekla pomalu, pane faráři, - plivnul se na to a smažte se!

Oslav vítězství rakouských zde nikdy nebyl.

Krádeže děly se na poměr. zvlášť. Ukradlo se pivo, hříbata ve chlévě.

Četnický dozor byl tu pro občanstvo zdárečství, chatrný. Četník (? Brtý) (? Brychta) nebyl rakouský otrokyní.

Válada v roku obyvatelstvo bylo proti válce, proti Rakousku, vracející režimu vyčítavali (tyto p. ? Holub) že v říšsko-německý režim v poli kurtuvli. „Máme toho již dosti!" Občané připovídali (x) Všecko prokřiže Rakousko z víra v sebe! - Čímž se spravedlnost. Opovrhli sondeli ač nerádi: Vítězství nepovolí! Jeho armáda má pirkan kaseň. Vanitolé se zdá. Počkejme Ameriku a Anglie čekají na vyzbrojení Německa.

Policie Sem tudy zavítavší prvější komisar Emminger ze Žižkova (rodina ta jest četná v Žižkově. Tyto Emmingrů) r. 1914 projevoval protirakouské smýšlení v sorkém pohlaví (a)

Oklesmisu. Občanstvo tvrdě mínu hledělo vstříc, těšíc se z porážek Rakouska a Německa, tužíc konec války. Květnových slavností Národ. Divadla účastnili se zdejší obyvatelé v Praze (p. H. s dcerou)

Poslanec Stránka, mluvčí za „Český Svaz" v dějinném projevu v říšské radě vídeňské o odloučení Čechův od Rakouska zde chválili pro odvahu.

Úmrtí císaře Františka Josefa — nezarmoutilo zdejší občany, čekali jen konec utrpení světové války. Pozdravy na monarchu tu známy

Karel, císař — nevítán sympaticky, obzvláště když pokračoval v běsnění válečném

Perselence politická — s nevolí zde přijímána, zvláště zatýkání a věznění národních pracovníků. Úvěr Kramářův měl tu živý ohlas sonceptu. Bylo hlaseno Rakousku: „Pýchavci, vy se to pozmyslíte!" - při zprávě o odsouzení prof. Kramáře a Červinky k smrti, Dr. Rašína k dojivé žalbě (K)

Nadeje v konec — v světové války někým zde ~~se~~ prohlašovány tak, že jednou při probuzení bude občanstvo náhlou zprávou o míru překvapeno (K)
Jiní soudili dle známky zkrocení bolinské fronty a kapitulace Bulharska s Řeckem, že není daleko mír. (K)

Předpověď? — Choceradský poštmistr přijímaje před 28/10. 1918. peníze ku zaslání do pole synu p. Š. Holuba, doporučuje nezasílání do Srbska, uvádí, že má telegram z Prahy, jehož obsah je „podivný". Obsah se obával prozraditi. V Praze prý se něco děje, čekejte příjezdu lidí odtamtud. (K)

Rakousko v r. 1918 — 1918

28/10 zde v továrně — „působilo" ještě kontrolou vojenskou za vedení důstojníka, zda odevzdané měděné dráty vyměněny. Dělník z Štýrský důstojníkovi odřízl znak „K" na čapce a hvězdičku s poznámkou, že již není Rakouska, čímž se důstojník nebál (!) a nesměl to stíhat! (K.)

O převratu se neví 28/10 1918 — Jiná zpráva (K) uvádí, že občan Ženíšek, přijevší v den ten z Prahy odpoledním (?) vlakem, odpovídá na otázku, co se děje v Praze, že nic není, až Bratr při Řezbové-hostinské, vojáka, přinesší zprávu „Tak už je to tu!" o převratu v Praze, o sejmání insignií „K" s čepic důstojníkům, který též již neměl. (K). Tj. byl 28/10 1918.

Přímá 14/10 1918 — chystaný dělnickými stranami, nezdařený, zde měl ohlas, ač důvěrníků (smrtelnost) na dotaz, jak se věc zbikla (K) odpovídá - Kdo o tom nevíme!

Pracovalo se ještě 28/10 1918 a převrat slaven později, prázdnem prapory.

Zřízení českého státu - republiky.
přijato občanstvem s radostí, důstojně, bez dlevů a nepokojů, s nadějmi v pevné zabezpečení.

Kolkování peněz šlo kladce, s důvěrou obstarával p. K. Jasanský pro celou obec.

První volby do obcí na půdě známky sympatie zase pro sociální demokracii, vítězící tu a též ku komunismu.

Pozemková reforma měla tu málo půdy rozdělovací, tolik lánků byla v úvaze.

Maďarská válka r. 1919 znamenána, jako „událost" malé války, věčeno v naše vítězství

Nové zákony republiky s účinn. prospektem přijímány.

Změn nálezenských, nápadných, zpráv nebylo, až pozdější hlášeno několik výstupů z církve, přestupů ku čsl. církvi. (Viz str. 97)

5. Zápisy běžných událostí v obci.

a. Politické

Veřejný život v obci lze znamenati v míře znatelnější po době válečné, najmě, kdy Hvězdonice byly prohlášeny za odluččené od Uranova (, výnosem č. 37/36) v rozsahu stavebním, spolkovém, rozmachu továrny, přílivu letních hostů a p. Vzhledem na krátkou dobu této éry, jakož neobsáhlosti obce nejno tu shledati též jen skromný děj veřejného života. Vše tkví v době vůle, schopnosti a porozumění občanstva, aby se dalo děje ty ku blahu všeobecnému.

Přednášek dříve bylo tu nepatrně. V paměti jsou na přednášky posl. (Meyer), senátorů (Šlesinger) strany národně sociální pro účely organisační neb zájem politické strany Zato v Chrudimě, kde tato činnost četnější, péčí Sokola spolku. Komenský a j. občanstvo zdejší bylo účast.

3/ Činnost obecního zastupitelstva.

Do jíž je kapitola obsáhlejší, byť tento orgán má nedlouhé trvání, jak vyplývá z knihy protokolů schůzí zastupitelstva obecního.

Volby řádné do obce zastupitelstva konány 5/12 1925, kdy

předcházelo v předu známení osamostatnění obce této (dnem 30/6 26).

Zahájení schůze dálo se pozvem veh. Kom. okres. pol. správy v Benešově Jandou, co úřed. zástupcem, předsedal nejstarší člen správní komise obce p. J. Vozobný

Kandidátka byla jen jedna podána, kompromisní Zvolen

starostou obce pan Karel Jasanský, trámník, zde čp. 21

náměstkem jeho pan Jan Vondrný, rolník, zde čp. 2.

radním pan F. Appl, trámí zaměstnanec, zde čp. 19

Úřední zástupce val do slibu věrnosti československé republice zvoleného pana starostu a ostatní členy obec. zastupitelstva.

Přeškolení z Kařízova do Chocerad bylo v zde (jako v osad. zastupitelstvu čísto 54) mutným jednáním r. v. 1925 3/3.

Omezníkování obce usneseno ve schůzi o z. 8/4 1925.

Školní rada ve Kařízově vyjednávala zástupce naší obce, byl zvolen 16/4 1925 pan K. Jasanský, starosta.

Stanovy hasičské schváleny obec. zast. 19/2 1926, po ustanovení o zřízení Sboru hasičského

Kniha obecní upravena také rozhodnutím ob. zast., že

účelu bude poslouží založena kniha kniha trvalého dělnictva, obec. ročně přispěje částkou kč 200.

Výšby hasičské opatřena usnesením obec. zast. zakoupením obcí 26/6 1926.

1/spr. kr. Sdč 3/IX 1926

Zřízení pěšiny do Chocerad, bylo předmětem jednání 3/12 1926 a zvolena k obstarání komise, poživdla ji firma Karel Jasanský, zde, poskytla bezúročně na úvěr finanč. náklad.

Finanční komise obce projednávala 16/6 1927. návrh na zakoupení pozemku pro obecní účely

Zadání stavby 31. 8. 1928.

Válcování silnice po výzvě okres. pol správy v Benešově usnášeno 8. 5. 1927. (Zadání stavby bylo 31/8 1928) opětně

poskytla firma Karel Jasanský, zde. Provedení bylo snížené.

Úsek obec. pozemku, na původek v tom směru na žádost O Hložka z Čáky (viz osad protok. čís. 54) kč. 1700,-.

Sloučení osady Zavírá s jarní obcí s Hvězdonicemi a rozpuštění osad výboru návrhem projednáváno 29. 11. 1927.

Místo pro školu ve zdejší obci bylo předmětem jednání náměstního návrhu dne 19. 10. 1927.

Další pudy pozemků z obec. pustnětí pro vlky projednáváno 31/8 1928

Desátelé republiky , oslav Hovanych 28/10 1928 účastní se obce společně s Choceradu, Oleksovem, Vestcem.

Pošta zde . O tom, jako nutné nápravě v dochůzce, rozšíření nebo zřízení filialky či samostatného úřadu poštovního, jednala zástupci obce 25/10 1928.

Vyloučení ze škol. obvodu Hvězdonice z Kranova nekuteřínu od 1/1 1929 a dítky školní obce zdejší jsou přiděleny k škole v Chocerádech (Výnos škol. výboru v Benešově 9/10 1928)

Doprodej obec. pastvin projednán ve schůzi 9/2 1929, proto parcelace nanejvýš těžko místo.

Volby dnešní do obecního zastupitelstva Kranový 11. 11 1929 (ustanovující schůze)

Kompromisní kandidátní listina

Zvolení:

Starostou : Karel Jasanský, trávník čp. 21
Náměstkem : Fr. Jarošek, zemědělec čp. 5
Radními : J. Sadílek, nájemce mlýna čp. 11 a 2.

Domovské právo vzdělena dle rozhodnutí obec. zastupitelstva 15/2 1925. (19 proseb)

Obecní knihovna a čítárna nyní od 1/6 t. r. v obecním domě umístěna.
Návštěvy: Každé úterý a pátek od 1/2 1- 1 hod odp.
v neděli od 1- 2 hod odp.

Vznik uveden již v t. k. (str. 67- 71). Původní jméno (I. Dělnická knihovna) dle rozhodnutí pak:
II. Knihovna továrního dělnictva v Krejcarovicích
9. 8 1922 svolána schůze za účelem založení knihovny zástupci výboru tov. dělnictva se zaměstnavateli.
11. 8. 1922 usneseno založení
Správcem knihovny vedl: Fr. Appl,
knihovníky: V. Dobiáš, M. Holubová

O významu četby k účelu založení knihovny předmluvil zde 25/8 1922 senátor p. Šťastný (viz str. 1.)

Příspěvky pro knihovnu Dělnictvo dalo ze svého fondu rezervního Kč 200
Pánů Karel Jasanský a Josef Kunc, trávníci Kč 300
a materiál ku zařízení skříní a j.
Dělnictvo pracovalo na zařízení hodin 49
Výnos plesu dělnického 13/1 1923 Kč 751 40

Dárci knih v počátku

Organisace Krutopracovníků	25 prací
Pan K. Jasanský	7.
Pan Rožek	7.
Pan Appl	11.
Paní M. Kurtzová	13
a. j.	

Ze zápisu správy knihovní zejmena, že v r. 1925 seznam knih, knihovní manželé F. Kurtz, předsed. V. Kurtz, přísedící J. Appl, knihovník, pomáhal F. Hanuška.

Změna titulu knihovny na zapůjčení obci na její přání povolována v r. 1926.
Od r. 1925 obec přispívá pro knihovnu částkou Kč 200 a poskytuje místnost nyní.

Počet knih 13/7 1929. 455 knih (zapsaných). Viz str. 73)

Pokladna knihovní.

Vzkaz příjmů (na př.)

Divadelní představení r. 1928	Kč	929
Obzory, záložky	"	222
Za půjčování, dary		-
Vzdání (na př. čist. 1928)		
Nákup knih r. 1928	Kč	469.20
Vazba "	"	419.20
Správní výlohy	"	11-

Některá doba díla:

Vzkaz:
F. Palacký - Dějiny národu českého / V. B. Švehlický - Sebrané spisy (část) / J. Kliepera - Židka - Dr. Chalupný'ho Sokolství a nová doba / J. Herben - Epopea české písně - J. K. Tyl - Poslední Čech / P. J. Šafařík - Sebrané spisy (a.j.) / B. Němcová - Babička / J. Tomek - Dějepis - / A. Komenský - Labyrint světa / (Lašek, Havlíček K., Světlá, Tanda, Vinter, Cibulka, Vrchlický)
Cizí díla. E. Zola - Rozvrat / Ch. Dickens - Velké naděje / A. France - Lilie - čenka, M. Gorki - Matka / L. N. Tolstoj - Vojna a mír / V. Hugo - Ubožáci moře, Chrám Panny Marie a j.d. / F. M. Dostojevský - Zločin a trest / I. Turgeněv - Otcové a děti.

Zkušenosti knihovnická (F. Appel) Básně mládeže, knihovník snaží se změnou nadpisů zvýšit čtenářův zájem o jich výběr. Nejvíce čte lehký směr, jako díla Brodského, díla Jiráskova oblíbena, nejméně čte se z oboru dějin umění.

Zpráva za rok 1928

A) Knih (po vyřazení = viz str. 72) 410.
Vlastních 390
Půjčených položek 725
Čtenářů 109
Obcí 19 obcí

B) Pokladní zpráva
Příjem r. 1928 Kč 1376.35
Vydání " 826.40
Hotovost " 549.95

C) Za půjčení zplatno " 222-
Obec přispěla " 200-

Z plonu výnos Kč 929
Různé příjmy " 25·35

Výdání: Nákup knih Kč 371·70
Vazba " 427·—
Různá vydání " 35·30

Odkud čtenáři a z jakých: Místních přijelo 300- z Chvaneč 159, Vosecké 159, Letní Krtské 81- Vranov 27, Červeny 27, Kozmice 27, Bořitov 15, Ondrolice 12, Velkovec 22, Čeřice, Ostředek, K. Hrádek, K. Lhota po 4- Vestec, Benešov, Kalíště po 3, Nezkovice, Samechov po 1.

Cizích čtenářů: Cerglorů 48, Z. Vrávek 44- Šilhán 34- Hládek 32, Urbanička, Vnesený a 31- aj z poměru ku 25- 20- 12. jiným přijezdům.

Letní Krtské nyní jsem tu přečetné. Od r. 1925 počet stoupal. Ve roce 1929 je tu okolo 80- 100 radií, proj. host byl tu prvá 40 Rdy. Sečtání 1929 13/8 vykazuje počet 335 osob.

Dobročinné akce: Poválečný fond založen tu byl pro školní obvod Vranov, kam zdejší děti měly příslušnost školní. Ve prospěch jeho zde zábavy konány.
Nadílka vánoční též tu pořádána péčí spolků nejmenovaných v 1. b. a to pro chudé děti.

Povodně pamatovány tu (2) v malém počtu, znatelněji však nebylo v jiném ohledu než jak v Chvanečkách vyznačeno na mostku železničním. Ve roce 1890 při velké povodni v Čechách (Zřícení Karlova mostu v Praze) Sázava zde stoupla značně. U Kola turbinu 4 HP 1926 17/6 4·5 Ve roce 1862 bylo zde vody a 5 m nad nyn. dle značky u bývalého mlýna

Mrazy Ani ty nejsou tu nápadně odchylné než jinde. Na př. v Krtské zimě letošní (1928/1929) dostoupil mráz zde 38- 40° C, vánice měly 1. metru sněhu. Stromoví z části pomrzlo.

Vichřice Celou katastrofálně 4-6. července 1929 v republice škod značných a v okrese benešovském stihnuvší, zde mnoho nenáležitá.

---

*) Měřeno 1·25 Mk. od spodku zdiva budovy.

Úmrtí v obci zaznamenána nečtená (samé obce).
Víno 1926- 1929 ½ p. Jasanská, matka p. ř. Jasanská
½ pan Sadílek nájemce, ½ p. Chmelík, strojník, ½ p. Čapílová 9.,
9 p. Králíček ½ a ½ Děrině 1 generátorem. 6 osob

Narození: roku 1925 3 hoši, 2 dívčata, r. 1926 1 h-
1 d. - r. 1927. 2 h, 1 d, r. 1928 1 h - 1 d.
celkem 12 dětí v Hvězdonicích.
Vz. 1929. 3 hoši - 1 děvče, celkem 4 děti.

b) Vyprávění rodáků místních.

Slečna Františka Svobodová narodila se zde ve Hvězdonicích r. v. 1851. v čp. 1.

Rod tento zaznamenán v těnze české popisné její zde r. v. 1785 (viz kk. 19).

Chodila do školy na Hradku Kom. r. v. 1856 (její) kde byla jednotřídka, sem chodily děti z Vahoče, Vráje, Hradku, Hvězdonic. Farářem tu byl zámecký kaplan Jan Všecla, jenž první přeložil Homerova díla Iliady.

Otec slč. Svobodové v době pobělohorské byl oblíben v rychtáře na panství hradeckém pro čistotu, byla mu nabízena ku koupi chvalupa, dnes č. 9 p., tehdy vyhověl a rychtář půjčil mu ku koupi peněz.

Záznamy staré o H. má prý stavitel p. Sadílek v nyní v Praze žijící, potom primo co písmáka, všeliké známého.

Babička vyprovdalky pěšky konala cestu až do Vídně a zpět.

Dělení „gruntů" pamatuje slečna tak, že vypráví o tom, jak statek zde tvořil dílek, dvěma bratrům daný, z něhož vznikly čp. 1- 2- 8 ve tři díly.

Rod Svobodů, dojitel č. 1, rynětna zde získal statek za své v Zahořanech.

Výše 11 pamatuje slečna z výletu Svobodů

pražského, kdy Týrš osnoval Sokolské. Vz, uvědomělí občané Sokolští!

Slečna bydlí v Choceradech čp. 13. (= stavení p. Kopřivy) je a byla vždy čtenářkou Květů, jak svědčí její knihovnička s starších dílech (Půdl domu vzal) Časopis „Ruch" z let 1878 v redakci F. Brejcha - F. Krapla - Nerudu - Kamínského - Sv. Čecha. Václav z Michalovic" z. 1882, Sv. Čech. Písně Otakara" z. v. 1896 - první vydání. Skladatel o Mistrovi Janu Husovi od proj. B. Blažíhaver, proj. Řehoře, K. Sabiny Borovského, K. Sladkovského Prvotiny Zbojníkovy obrazy M. D. Hus před koncilem kostnickým Erben B. z. v. 1870. Vzkříšení české písně a úsvitadlí „Čechů" z. v. 1907 z Ústřed. spolku českých žen. Českých umělců dílo Sokolu nevinnou v. v. 1887 s obrazy. Za prapory sokolskými - Diogenes - F. Hugo - Staré písky z. v. 1800 - 1840 - písně, modlitby.

„Králův pruského manifest" z. v. 1866 vzývaný v kostelích v němž nám slibována samostatnost, v bouřce obšťastňuje a Vos B. Přičemu, po obcích rozdávaný slečna pamatuje, jak. Zápas Přič pod dveře stavení jej Kolportoval

Vznik a obnovy stavení patrny zpor v pozemkových knihách nejlépe z paměti vsne (V). že čp. 7. ani v. v. 1869 zpustlo nesedlíka Štrosskou, podruhé ani v. 1888 usedlíka Hnyčkou

čp. 9. postaveno po druhé v. v. 1896 usedlíkem Rybářem, dříve bylo spáleništěm po požáru ani v. v. 1860 (V.)

Vz. 1839 máme o čp. 9. záznam v knihách Tomáše Hrůzka, že tu bylo asi 6 Korců polí, patřilo Janu Smolíkovi (čtyř roz co čp. 1.) jako zde na str. 89 uvedeno (K. Sb.)

Vs čtání z v. 1870 uvádí se tu více (Viz zde str.) 8 stavení ale č 9, tehdy nebylo obnoveno po vyhoření až v. v. 1896. Proto ale zápis z v. 1874 (Viz zde na str. 49) má pouze 9. (tiskové chyby v díle Blasíka V. Místopis Čech okres - 19) stavení. Stavení čp. 8. bylo co chalupa v v. asi kol 1800 odděleno od pozemků čp. 2. Ant. Vorlového předchůdce (V. Soyka) a prodejem vzniklo pro J. Jaroníka. Viz též o tom str. 77 a K. (V.)

*) Záznamy farního úřadu v Choceradech, o Hvězdonicích, kam tyto farně příslušejí.

Laskavostí Dp. P. Jos. Pospíšila, faráře v Choceradech kronikář prohlédnuv farních knih shledal tyto některé zápisy. Tak na př. ve farní pamětní knize (Liber memorabilium), založené v roce 1755, Dp. Aug. Václavem Sonkupem, vikářem (Přinášel v Choceradech 50 let od r. 1705, kdy fara choceradská obnovena Janem Karlem hrabětem z Waldšteina, neboť do toho roku náležely Chocerady farně do Kunichovic po zrušení fary choceradské asi r. 1622 za vyhnání kněží (r. 1624) podobojí a pokatoličtění poddaných.). Kniha končí zápisem z r. 1828 od Wenc. Starka, vicarius a Cathonát v r. 1755 Caroline Khewenhüller z Metschi.

Odvádělo fare v choceradech farnici z Hvezdonic v r. 1771
z mesalste V° 1 Jiřyka Smolaka facit: 3 věrtele žita
1 ovsa, a z V° 2 Václav Sroka " 3 " "
1 " " ze vsy Hvezdonice" (strana 9.).

Vdavky v r. 1786 dle „Matrica Copulationum" anno Domini
1705, založené, v „Mensis Octobris" čtene na str. 432
z Hvězdonyc - Hvezdonitz -
německým zápisem takto na př.

*) O spisovatelské a básnické působnosti páně faráčové zde záznam na str. č. 95.
**) Opisováno z originálu - viz u v rozpočtu.

z Nº 1. nesdelosti, 5 Julij Josef Smolak, syn des Georg Smolak, 29 Jahr, oddán s Annou Kamichowou, 20 Jahr. 2º Nº 6. r. 1797 Martin Stibrý 11 Januari oddán. z Nº 4. Wawel Janauschek r. 1766 oddán z

Umrtí čteme v. Libervitae et Mortis, začínající r. 1705 5. Maji (Kdy fara obnovena po 83 letech) máme české záznamy r.v. "1707 19 Maji. na Hradku z domu Nº a.b.a." Kniha končí r. 1770, Kdy z Levina (Ex loco) 4/10. zápis úmrtí Václava Urbana

"Ex Loco Hviezdonicz"

14 Marty r 1768, zemřel Joanes Krsarek, 78. Annorum

6 Juli r. 1766, zemřel Carlus Sojka, Pater Familias, 42 Annorum. z Nº 2.

Výpis knihy "Mortui" z Mense Januarius r. 1771 čteme úmrtí z Hvězdonic

z nesdelosti Nº 6. (domes roa ten zde) zemřela 23/9 r. 1794 Anna Janauskova (mlynář roa) 31 Letstarí /

z nesdelosti č. 5. 7 Marti r. 1771. Hyna Georgius Annorum: 2 - Mensis 10.

z nesdelosti Nº 7 22. Septembris r. 1805 Anna, dceru Jana Trojana, domkáře - 2 r. stará

Německé záznamy

Kniha končí r.v. 1830 s českými zápisy

Onarození čteme v r. 1793. Index Baptizatorum

české zápisy "Gmeno narozeného" "Místě

na originál "Matrica Baptisatorum"

Hvězdonice.

Záznam dítěte otce Ang. Barnabase, narozeného 1744

Záznam dítěte Josefa, narozeného v Nº 2. 5/2 r. 1792, syna Tomas Sojzaka, sedláka. Záznam je český.

Otce 1799 14 Aug. z Nº 1. Františcka, syn Františka Smolaka, sedláka

Aneb r. "Křtcný kniha" na str 102 r.v. 1815

Měsyc 23 August. v nesdelosti Nº 4 narozena Mariana, dcera Václava Zamiseického, domkáře a Ludmily, dcery Franc Purny

Křtil farář Engelbert Rödich (který zde působil po farář. ú. Urbanidesovi, od r. 1812- r. 1845)

Nemanželské dítě zaznamenáno v Nº 9 kniha, Františcek 29. Magi narozený r.v. 1819 z matky Terezie Manzdwczakové.

v roce 1818, 14. 7. Nº 2, narodila se Anna, dcera Josefa Sojky

Kladrubská nevěsta byla Antonie, dcera Antonína Vovotného, gruntovníka čp. 2 z Hvězdonic (str. 85 "Oddávací kniha") v českém záznamu, která se hala 22. 7. r. 1850 ve věku 15 let, Jana Stýcku.

ze školy, syna Fr. Stýčky. Zemřelo bylo 20 let.

Z rodu takový narozen r. 1832 3/2. Jan Nepomucenus Novotný, syn Antonína Novotného, sedláka, syna Václava Novotného, chalupníka z Šiškovic.

Český tón vlastenecký objevil se v knihách fary choceradské r. 1845, zápisem tímto:

"Čechové sme, česky přešme i hovorme"

Roku 1845 působil zde farář Engelbert Rodvich, jak vedlé páno, po něm od Jos. Prokůpka r. 1860.

*) Hvězdonice

v archivu panství Komorního Hradku.

Kronikář Otakar Hrabě, žádal písemně v r. 1928, zástupce majitelů panství pana Bjr. Rabiše (zde omyl!) Herenberka o dovolení prohlídky archivu zámeckého, čemuž bylo laskavě vyhověno dopisem adresovaným kronikáři 5. 10. 1928 čj. 525, podepsaným za Správu velkostatku p. lesmistrem Oplatkem. Zde pisatel-kronikář laskavostí p. lesmistra Oplatka prostudoval zápisy knihy starých dat a o Hvězdonicích našel některé zápisy v mnoha jiných vyjmenaných množství. Tak na př.

"Ves Hvězdonice" v roce 1625

zanesena v knize osadně určitě psané, česky

*) "Registra sytoleczista" o

mení sytotkuw obogiho pohlawij mužského a ženského na panstwy Hradku nad Sazawau, wepoznamenani diteti zliwych rodicuw z Podrukuw a to od czasu nastalého rokw nowého 1625."

Zde jsou dle rycht na panství příslušných vsi, vsady na př.: "Wes Senohraby" - "Wes Senczedly" - "Rychta Miesteczka Knichowicz", - Rychta Vranovská - "Rychta Kolczeradská" (t. j. choceradská.)

*) Kronikář zde opsal vše in originale

„Wes Welkowecz" a t. d. Poznamenáno „Stawení syrotkuw"

Otec: U Bartosse, mlynarze zest Risca Bozanzych, mlynarzem (číslováno po pravé straně). 1

Otec: Zadszypanwho z Czygelně, Kříž a Waclaw s Ewau matkau swau. „Po Prosbě Hody" 2.

U Serocze, Dorota, † Bětka, † Žena gsau przi matce do wule wchnosti 3.

U Štěpánka - Tomass w letech dospěłych rzemesła pekarzskiego z Nº 2. a † Wacslaw Chromeg na rzemesle Krzegzowskem.

Šest rodin s dětmi zde v první části Hvězdonic zaneseno r. 1625.

Dětí Petra Belana † Mikolass po 10 letech, Martin 4 Let

Martin syn Izmahel Mandy Štěpanowy ženy Ve = Štěpána

(I část)

„Synowé a dcerry zywych otcuw"

Na př.

„Jan Pekneg s Dorotau, manželkau swau ma dítky tyto": Ewa, w letech 4., Wit w letech 3.

Popisná ašla nebyla zde. Viz o tom zde v kronice zápisy na str. 19.

Dvacet rodin s 38 dětmi zde zaneseno.

Bezdětných jest 5 rodin

„Wacslaw Kolarz s Kateržinau, manželkau, dítek zadnych nema"

Jan Dryhta, Jira Palásek (s Mandelanau nema dítek)

Jiczik Tomssi, Jakub Palásek, Jakub Polarz, Jan Zyka.

„Na Spalenisste Martinkowo" Mateg Polarz

„Chalupa Czyhlarzowska" má Jan Horaczek, s Anna Manzelkau swa ma dítky tyto: . . . .

Otak Jan Piwo, Petr Kuzelnik, Wáclaw Černý, Wolf Mastneg, Tobiass Syrowetek.

D. Hvězdonic přišel rod Smolákuw, jak zde o tom záznam rodačky místní slečí Fr. Smolákuw (viz str. č. 77) před dávným lety ze Zahořan. Vznc 1785 (viz zde str. č. 19) již záznamy o nich ve Hvězdonicích.

Smolákowi v roce 1625 ve „Wsi Zahorzawy", jak v Regystrech zápis a sice:

„Mateg Smolak, otec, má syna Wita,

„rzemesla kowarzskeho v letech dospělych, syrotka."

zde

„Tomass Zenateg", s matkau w statku Gustava

„Marusse zadiwku" we dworze Hradeczkem

Gneze Veyleso, wdana

Petr we dworze Wostredkem za pachtýřka.

" za dívku, služebnou.

Alzběta ve letech - 9 - prací matce

Z roku 1776 a 1826 již německé záznamy
Léhož význam o Hvězdonicích a sirotků jejch

Kniha . Kaurzimer Kreis - Herschaft Kammerburg
. Kreisschreiben Buch . aneb .
. Mannschafts oder Waisen Buch . Ex Anno 1786.
Über die Hochfürstlich Sigismund Khevenhüller
Melschitzchen (r. 1782 nastoupil Zigismund K. Fürst Kön.)

Dorf Hwezdonitz.

Bauern: Hausnumero. Alter.
v: 1. Georg Smolak 57.
Weib Weronika 50.

Kinder: Joseph 28 Jahr, Johann 21, Katherina 19, Franz 13, Georg 10.

v: 2. Jacob Urbanu, 45 Jahr, Weib Magdalena, 44 Jahr. Mají 9 dětí

v: 6. Josef Janauschek, 39 Jahr, Weib Eleonora, 41 Jahr. Mají 11 dětí
Dvojčata (Zwillinge) Josefa, Antonii.

Inwleute: Mates Vysánek, geheiratet
Wenzel Urban

Wötwen und Waissen:
Nach dem Mates Pistraczek, Wenzel, 15 Jahr
Witwe Katharina, 55 Jahr
Nach dem Anna Czermakin Ursula, 45 Jahr
Bettlerin, Eleonora
Nach dem Georg Smolák: Johann, 50 Jahr,
Soldat; Nach dem Josef Konopický a. l. d.

Vedlejší Hvězdonicští, jako dokazuje kniha. Indesse
der Schuldener im Jahre 1849. Jsou zde vsi; Boce,
Knichnice, Endějov, Chocerady, Chanov,
Bezdědkov, Stankaiov, Kalisch, 32 poženi.

Vroce 1839 z Hvězdonic (Hwezdonitz)
mají „zbytky povinnosti" usedlíci
z č. 1. Wenzel Smolák, z č. 2. Anton Vowodný,
z č. 8. Franz Janauschek, z č. 9. Johann Smolak.

Suplikace podává z Hwezdonitz
dle knihy. Besuch und Einbringung dagegen.
Decretations Rothwell v. 1760 Septembris
Bey Sr. Hurh. Excel. Khevenhüller Lehen
17. Octobris 1762
Einbringen: Joseph Janausek, Müller
zu Hwezdonitz
anml. mildeschin abordnung der Zahlen auf ....

Knězna suplikantu odpovídá (Těhdy Caroline, gräfin Khevenhüller-Metsch, dcera Jana Adolfa z Metsch, dotyčné Němce z Anhaltska, jemuž r. 1733 prodal Kon. Hradek Ernst Josef Waldštejn, jehož rod držel 179 let panství): Dem Supplicanten hiermit zum Bescheide, dass derselbe zu Herrnkerschinz und zu willigen riberschunk ....

Znovu r. 1777 3/10 mlynář Janovšek žádost podává.

Robotní povinnost měl mlynář „Janauseka"
„8 Tage" aus Kwczdonitz dle knihy
„Robot Verrichtungs Register"
27. April 1816.

Kwczdonice
z záduší Anize. Roce 1692 začatí knize český psané.

„Zadussy Wranowsky"

Tyto regystra zaczatek swug magicese od letha 1692 za Francze Hegtmana.

Učtování Český! : Wydany Rtereceto Rest ze takto rykazuge:
Poczet za 1730 za stiastneho Panowanje Jeho Grab. mylb. plen. tit.: Pana Jana Franticska Josefa Raimske Rzisse Grab. z Waldsteina, toho czasu prziteomnosti ctiedneho.

(František Josef hrabě Waldštejn r. r. 1713 přijal panství za 10.000 zl., co stříže Jana Václava z W., kanovníka olomouckého r. l. 1708-13., jímž vymřela větev.)

Přizzem Pěnicz r. 1729.
z Ondřejova, Bezdíckova, Lenczedle, Zlkova, Maczowic a z Kwiezdonice od

Wacslav	Soyka	Latus 10 -	30.
Jan	Smolak	" 7	21.
Karl	Janausek - Gradek -	" 5	

Roce 1579 byla začata „Gruntovní kniha" na panství Konowrského Hradku. Tato kniha, silná jako bible, krásně psaná, má záznamy o

držebnosti „Krucontow"

rycht, počtem 10, panství podžizených, z nichž na př. uvádím:

„Wes Zamopsse" Kruont Jana Klyuarze od r. 1585 do r. 1615, jsou tu, jako v soudních knihách pozemkových zápisy o majitelích, dlužích, splátkách a. t. d.

Zápisy jsou České

Rychta 8 má „Wess Przestawlky", Rade na př: Kruont Jiry Witkowa z r. 1579.

Rychta 9. má „Wess Wranow" z zápisy z r. 1596

Rychta 10 má „Sobechwdy" /.

Jsou tu: „Wess Nezykorczy“, Skota Stranovska, Bezdiekow, Krchojedy, Dwur Udolnice r. 1575 „Wess Buczina“ r. 1585 - Maczowicze r. 1570 zápisy.

„Wess Samechow“ na př. „Letha Pane 1599 w sobotu po Wsedeli Letaw Jan Hronek prodal jest Grunt swug Waczlawowg Rzychowy, Swobodniku za 10 kop. stu. Pozdeji o tomto „Nowey Zápys“ r. 1607 Kaupyl Kmuont ten Wacław Welan. V race tom byl tu též „ wuz okowany, dobreg, 1 Jalowyzts, 1 Dojny atd.“ Zápis končí r. 1615, kdy „Wáclaw Welam položil tolyko 1 Mgl (?) za rok 1614 do duchodu a gesste má restu coz nalezy do duchodu —.

„Wess Porzicky“ sem též patrila.

Žel není tu zápis o Hvězdonicích, neboť byly tu zistě zpoteny, ale kniha má vytrhané listy, schází desky, prední část a dily vibec.

Robota pro Hvězdonice patrna opetně v jiné knize „Robath Verzichtungs Protocoll“ Per Anno 1804.

„Franz Smrčak Hwezdonitz V: 1. verzichtet mit 5 Täge, Pferden, 2 Täge Hand, 15. Februar Extraordinario“

„Tomas Sojka V: 2. 22 Täge, „Franz Janauschek V: 2½ (?) 48 Täge zusamen Robath verzichtet.

9) Hvězdonice

v českém a ziném písemnictví.

Kronikář chce sem pro paměť uvésti, kde najde v knihách a dílech jakékoli zmínky, záznamy neb zprávy o této obci v počtuje s všeobecnými prameny, zvláště někdy rozdílnost jest hodna pozornosti.

Úvodní básničkem ocítá se naše obec v dílčím chvoradského nynějšího duchovního správce. Dr. Josefa Pospíšila, básníka, spisovatele řady belletristických prací (Na př.: "Život" I. - "Tvrdé rozhodnutí" II. - "U Ambrozy" III. - "O katolické cítění" IV. - "Katkář Jaroslav" (Kniha) V. - "Ballady" VI. - "Králi bodláčí" VII. a "Romance" VIII. a řadu prací časopisných), které napsal: "Jan Prchalů" (Nákladem Dr. Ant. Podlahy. Tiskem arcibiskup. knihtiskárny. V Praze 1925. str. 12 8°.)

Básník vede svého rekla do Hvězdonic, jimž v dílčím dá jméno Bojmany (Viz v dílčím 9 od. dnes 98 začátek):

Jan touže spatřil sestru svou, jíž jedinou jen měl,
kdys ráno před jitřním hoře osedlal a jel
k ní do Bojman, kde švagr Kvěch měl svoje podniky
a továrnu, kde šrouby vyráběl a kvěbiky.
Kůň klusal vesele a asi za dvě hodiny
Jan spatřil Bojmany, ves malou na dně kotliny,
kol níž pás řeky širokých a prokynné se táhl;
v níž kamýk shlížel se a lesem obsazený svah.

---

2) Rím. číslice značí pořad. prací v knize.

Jan prokliží továrnu (firmy Karel a Jasanský; básník dal majiteli jméno Kvěch). Spisovatel si továrnu prohlédal a popsal v dílku, z jehož vyjímám): str. 102:

„Stroj bronku podobný se vztěl na podstavci svém, měl dlouhý ptačí krk a vidlicovým zobákem z dna otáčivé misy sbíral zrní kuličku ... a t. d.

V divadle pokud se týká činoherní práce, uvedeny jsou Hvězdonice v dílku (krátkém) kronikáře t. k. Otakara Hraběte nadepsaném „Dvě lásky" (Hrálo se v Praze XII. Vyšší divadle 1926 a na několika ochotnických scenách) vydaném „Lid. Uměním". Autor v předmluvě uvádí místo vzniku hry: Ve Hvězdonicích sázavských l. P. 1926 ½.

Zde vznikly i druhé dvě práce téhož autora a sice „Bez titulu", vyšlo nákladem Kronikovy „Lidového Umění" Sešitek 5. a v dedikaci autor poněkud uvádí místo vzniku „Ve Hvězdonicích sázavských v červenci l. P. 1927." Hrálo se v Praze XII. rovněž ve stálém divadle Vlasty 1926.

Premiera třetí hry t. a. „Magorie" (vyšla nákladem Lid. Umění hrála se na ochotnických jevištích dle výkazu „Čil. Divadelní hry autora č. 11. doma) jde dávána ve Hvězdonicích péčí dramat. odboru hasičského dobrovol. místního sboru ... 1927.

Předmluvy knižně Třetí kniha povídek, básní, feuilletonů, předmluv z cyklu „Z mé brázdy" v titulu „Zrzek" (Vyšla nákladem Kl. Lidu r. 1929) obsahuje v oddílu předmluv prolog autora této knihy O. Hraběte při založení místního ochotnického spolku

16. l. 1925. (Sb. Kroniky 33. a tělo Kron. Kr. sb. č. 42/43).

V druhé knize téhož cyklu, vyšlé r. 1926, s titulem „Já bych ti žaloby zavazala", co sebraných prací kronikářových, autor zařadil báseň jinde otištěnou časopisecky „Sázavě", napsanou zde ve Hvězdonicích. I první kniha téhož cyklu „Z mé brázdy" vyšlá r. 1916, nákladem „Vydavatel. a knihkup. družstva v Kralupech" obsahuje práce z tohoto kraje, kde autor žil.

V Sirole nalezeme o Hvězdonicích knižně též zmínky.

Na př. 1) Prof. Aug. Sedláček - Hrady a zámky III. díl.
2) „Bibliotéka místních dějepisů" J. a Ubánek, A. V. Blasek
Sv. II. Okres Sonečtský" vlastivědný - nevyšlý r. 1874.
3) „Výjezd" V. Kafka
4) Výjezd" K. Sviček.
5) „Chozerady" J. Bartoš. r. 1903.
6) Otčův malý a velký naučný slovník
7) Knížka naučný slovník " "

10) Pokračování
„Běžných událostí v obci."
Vyšlo v roce č. 67 – 76. Oddíl: 5.

Kronikář pokračuje v záznamech dle pomůcek a pramenův v předu této knihy uvedených, zejmě obecním úřadem místním mu poskytnutých za období 1929/II do 1930/I. pololetí, kdy od 1/7 1930 se vrací do této obce k letnímu pobytu.

Obecní zastupitelstvo: Pro rozvod elektrické energie utvořilo se v obci místní družstvo. Obec. zastupitelstvo se usneslo věnovati výnos nápojové daňky za r. 1929 ku podpoře účelu družstva. (Ostrkal 1/12 1929)

Hostinská a hostelová koncese udělená při A. Říhové v č.p. 4, obec. zastupitelstvo usnáší se nečiniti námitek.

Parcelace lesní. Usneseno podati žádost. Pozem. úřadu stát. o příděl tvrz. lesní stráně č.k. 1343/4 a louku č.k. 810/1. v Chocradech dle zákona o pozem. reformě.

Cesta od nádraží ku Podolské. Obec. zastupitelstvo usnáší se uhraditi ku vynaložení asi Kč. 20.000., nutné mu na zřízení této cesty, doplatek ku částce Kč. 91374, jakož dary, podporou, příspěvkem získaná.
(Ostrkal 7/5 1930.)

Nové budovy: Mimo četné vily v tomto období vystavené pro letní hosty, o jichž přírustku záznam na str. č. 34, kde seznam stavení veřejných v obci, slouží zmíniti se o novostavbě: „Hotel Hvězda", řadě čp. 44 (st. parcela), otevřený v červenci 1930 (9/). Koncesi hotelovou má pí. Anna Petrýčková, majitelem hotelu p. J. Petrýček. V hotelu řada pokojů pro letní hosty (asi 25). Hotel vystaven v mod. slohu.

Pohyb obyvatel: Dle data t. z. (16/3 30) zaznamenáno v píchtašov. listcích: Trvale přibylých osob 17. (čp. 19-26-56, 58, 41, 64)
Osob zaměstnaných při stavbách bydlících tu jen dočasně 13.
Hostů letních } 2 2 37/ 60 (první sčítání 16/7 30) asi 328 hm 30/8 30.
Majitelé vil " } 2 2 37/ 60 (Kontrola zápisních lístků 31/8 Hotel.)
Odstěhovalo se: 5 osob (při sčítání v 4 domech čp. 48.)
Zemřeli: 2/22 Bl. a Petrová (čp. 13) p. K. Holub (čp. 8.) 3/32 a Hokrová 76 l.
Narození: Jiří Batelka (čp. 10)

Počasí.

V měsíci červenci 1930 v začátku nastala vedra (30° C), déle trvající, čímž Sázava vysoušena, takže při zastavení toku mlýny, objevilo se dno řečiště. Na př. pod trati u domků vilových blíže čp. 44-45 dno vykázalo se ostrovem asi 50 m dlouhý a 6-10 m široký. Nedostatečný pond řeky způsobil nečistotu

Poznámka *) Asi 50 osob trvalý v letní hostů: 408 osob.
čp. 12, 14, 16, 33, 35-36, 39-40, 42-52, 58-64, 66.

nelákající ku koupání. Sázava od Čercan ku Praze byla ještě více nečista v téže době, že zemi úřad zakázal koupání. V mezidobí několika dnů (8-14) nepršelo. Oproti normál. stavu vody v červencových letošních vedrech dlouho trvajících bylo zde vody nad jezem 1·20 m. To mělo vliv na částečné omezení pracovní doby v místní továrně firmy Marek a Jasanský (3-3 hod. denně při směnách noční a denní), kde vody třeba pro turbiny. Není památníka, aby snad vodou bylo lze přejíti Sázavu pod jezem (u továrny) s břehu jednoho na druhý. V roce 1904 (Vyprávějí pánové Marek a Jasanský) byly konány v okolí zdejším manévry. V té době též velká sucha a parné dny nastaly, takže pro nedostatek pitné vody ve studních těchto obcí odvráceny manévry. Prý již před 26 lety sucho podobné letošnímu bylo. Stav tento má částečnou příčinu v letošní zimě, která byla velmi mírná, málo sněhu napadalo, čímž nebylo mnoho vláhy. Jen nějaký čas zamrzla řeka (asi 3 t), tiščí se nemrzala. Změna počasí nastala ku konci července, kdy se dostavily deště (ve žních), ochlazení bez náhlých velkých lepel. V srpnu byly častější deště (v 2-3 dny), ochlazení a slunno od 23/8.

Úroda jeví se nepříznivá. Ovšem poslední suchý čas způsobil nesnáze jařinám a ovsu.

Spolky: Z činnosti v období 1929/I - 1930/I. od posledního zde záznamu:
„Sbor dobrovolných hasičů ve Hvězdonicích" (Petrůvál Jan) Sbor účastnil se na požárech v Přestavlkách (17/10 29), Vodslivech (24/9 29) Valná hromada 2/3 1930. Hudební odbor měl 47 zkoušek, nacvičil 37 skladeb. Velitel oznamuje účast